

From: 5.1.2.e @ 5.1.2.e
Date: Saturday, June 6, 2026, 1:07 PM
To: Contact Eerste Kamer DiZa <postbus@eerstekamer.nl>
Subject: De ontluistering van het kabinet Jetten

Attachments:

ontluistering kabinet Jetten.pdf

Commissie Digitale Zaken,

Het kabinet Jetten is het spoor kwijt, met nadruk op digitalisering.
Ik heb getracht dat in de bijlage te onderbouwen.

Dit betoog is gepubliceerd op LinkedIn: <https://www.linkedin.com/pulse/de-ontluistering-van-het-kabinet-jetten-daan-rijzenbrij-cmdxe>.

Graag jullie commentaar op die blogsite.

5.1.2.e

De ontluistering van het kabinet Jetten

5.1.2.e

4 juni 2026

1. Intro

Er kan toch niet door politici worden ontkend dat wij als Nederland (samenleving en bedrijfsleven) en als parlement, het digitale tijdperk binnenstormen. De digitalisering van de rijksoverheid bevindt zich echter in een abominabele toestand. Op digitaliseringsgebied loopt de overheid ver achter op wat mogelijk is. Erger noch, digitale stilstand zal verstijvend werken op de (rijks)overheid. Daarnaast zijn er door slechte digitalisering uit het recente verleden IT-blokkades ontstaan die nieuw beleid c.q. veranderend beleid tegenhouden.

De oplossing van de vijf grote thema's wonen, stikstof, economie, veiligheid en migratie, die de boventoon voerden tijdens de verkiezingen zijn allen afhankelijk van een veel betere digitalisering van de rijksoverheid. Het is toch dom om deze thema's aan te pakken en te hopen dat de bijbehorende digitalisering uit de lopende budgetten van de rijksoverheid kan worden betaald. Onvoldoende digitale geletterdheid blijkt een van de belangrijkste obstakels bij de transformatie naar een gedigitaliseerde organisatie. Dat geldt zeer zeker voor kamerleden.

2. Digitaliseringsaandacht bij de vorming van dit kabinet

In de maand december 2025 tijdens het opstellen van de contouren van een nieuw, modern kabinet dat past in de digitale wereld, zijn meerdere e-mails gestuurd aan informateur Rianne Letschert en de drie onderhandelende partijen D66, CDA en VVD om de noodzaak van adequate digitalisering te benadrukken. Ik bood daarbij tevens telefonische toelichting aan. Geen enkele reactie ontvangen!

Bij de start van het kerstreces meldde Rianne 'er is aardige voortgang geboekt op de cruciale dossiers, er is over de uitvoerbaarheid gesproken en de financierbaarheid'. Er werd echter niet gezegd of de mogelijke oplossingen zouden kunnen worden ondersteund met professionele, toekomstvaste digitalisering. Was dat haar impliciete aanname?

Het rapport Peter Wennink sprak ook over digitalisering. Maar hij bedoelde de digitale netwerken, datacenters, clouds en kabels. Zeer belangrijk voor Nederland als land, maar de digitalisering die ik bedoelde ging over de verbetering van de interne digitalisering van de rijksoverheid. Zonder dat gaat de overheid vastlopen. Ik geef toe dat de opmerkingen van Peter spectaculair zijn, en die van mij doodsaaï maar wel zeer essentieel.

Volgens Rianne werd er ook al gesproken over de 'uitgangspunten' voor de begroting. Als IT-onderlegde burgers willen wij zien dat er ook 'uitgangspunten' worden geformuleerd over de digitalisering.

3. Rapport Rianne: opmaat voor digitaliseringsdrama's

Het eindverslag uit de informatiefase begrenst de mogelijkheden van de formatie. Dus nieuwe c.q. sterk gewijzigde portefeuilles van bewindspersonen relevant voor de digitalisering, dienden al in het rapport Rianne expliciet te worden beschreven. Ik heb er niets over gevonden. Om de digitalisering op de rails te krijgen, zijn vier sleutelposities vereist. (1) Een minister van Digitale Zaken, met een groot mandaat

en een zeer fors budget. (2) Een staatssecretaris 'cybersecurity' als rechterhand van die minister. (3) Een regeringscommissaris voor de vormgeving van de digitale overheid met behulp van een eigen architectenbureau. (4) Een voorzitter van de commissie 'Digitale Zaken' in de Tweede Kamer, waaraan de minister verantwoording dient af te leggen. Die commissie hoort in feite tevens de spreekbuis van alle IT-onderlegde burgers te zijn. Het lijkt mij verstandig om tijdelijk personal coaches aan te stellen bij die commissie 'Digitale Zaken' om de juiste vragen te kunnen stellen aan de minister van Digitale Zaken en aan bewindspersonen die leiding geven aan een departement of een uitvoeringsorganisatie die digitaliseringsuitdagingen heeft.

Naast bovengenoemde sleutelposities dienen ook vijf nuchter en zakelijk gemanagede programma's bij het einde van de informatiefase in de startblokken te worden gezet. Dit vergt nogal wat extra budget, waardoor ze in het rapport Rianne expliciet genoemd dienden te worden. (1) Opruimen van verouderde, foutieve, ineffectieve software in de gehele rijksoverheid en inventarisering plus bouwen van ontbrekende software. (2) Opschoning van de datachaos naar een datacentrisch ontwerp voor de gehele rijksoverheid. (3) Stroomlijnen van de huidige informatiehuishouding, met nadruk op de informatiepositie van de Tweede Kamer, van de ambtenaar, van de burger en van het bedrijfsleven. (4) Het mensvriendelijker maken van de digitale diensten van de overheid, incl. digitale inclusie. (5) Het verzorgen van een Nederland-breed programma ter verhoging van de digitale geletterdheid en het databewustzijn onder de gehele bevolking vanaf 4 jaar. Te beginnen bij de Tweede Kamer zelf.

Trouwens, goed dat er een apart hoofdstuk staat met de titel 'Nederland koploper in een digitale wereld'. Er stond echter geen streefdatum bij, noch duidelijke KPI's over wat er dient te worden bereikt. D66 verzwijgt dat op digitaliseringsgebied Nederland kampt met 20 jaar achterstallig onderhoud. Ik zie nergens in begrotingen rond het coalitieakkoord een budget daarvoor. Dus Nederland mag hopen dat na 4 jaar Jetten Nederland aansluiting kan vinden bij het peloton in de digitaliseringsrace. Ik wil ook een schets van hoe de samenleving er vanuit digitaliseringsoogpunt uit zou kunnen zien. Zonder dat zijn immers alle zaken in het rapport Rianne losse flodders die niet zullen bijdragen aan een slagvaardig kabinet in het digitale tijdperk.

4. De formatiefase

Rob gaf als formateur aan in de formatiefase te streven naar een balans tussen dames en heren. Als IT-onderlegde burger hoopte ik ook op een balans tussen alfa en bèta georiënteerde bewindslieden. In ieder geval dienden alle bewindslieden voldoende digitaal geletterd te zijn om leiding te kunnen geven in het digitale tijdperk.

Voorts adviseerde ik dat elke bewindspersoon bij zijn/haar start, eerst de gehele IT die onder hem/haar gaat vallen grondig, onafhankelijk, onpartijdig te laten doorlichten zodat alle IT-liken voor aanvang uit de kast komen. Dus geen onnodige verrassingen meer in de digitalisering op een later tijdstip. Graag die doorlichting publiceren op een publiek toegankelijke website.

In de formatie werden twee kandidaten benoemd in de (bij)rol van staatssecretaris 'Digitale Zaken'. Twee kandidaten die elk minimaal 2 jaar nodig hebben om zich in te werken in het zeer complexe dossier (digitalisering overheid). Dit duo lijkt in de verste

verte niet op de standvastige, vakbekwame minister van Digitale Zaken die ik voorstelde om de digitalisering van de rijksoverheid op de rails te krijgen.

Het schijnt dat bij het toetsingsgesprek met de formateur ook is gesproken hoe de kandidaat bewindspersoon in globale termen zijn/haar taak zou willen gaan uitvoeren. Wij als burgers willen graag per bewindspersoon drie cruciale speerpunten over digitalisering zien die zijn genoemd in die gesprekken. Na de gebruikelijke standaard inwerkperiode van 100 dagen hadden wij als belastingbetalers een concreet plan willen zien met KPI's wat de bewindspersoon in de 4 jarige kabinetsperiode gaat doen op het gebied van digitalisering.

5. Digitale geletterdheid bij D66

Het motto van D66 was 'het kan wel', er zou eigenlijk moeten worden toegevoegd 'maar we doen het niet'. Of zou het moeten worden: 'het kan wel, maar we willen het niet'. Met 'we' bedoel ik 'de gevestigde politieke community'.

Wat mij opvalt is dat niet alleen Rob Jetten en Jan Paternotte zwijgen op al mijn vragen over digitalisering. Ook de commissie Digitale Zaken van de Tweede Kamer gaf geen antwoord. Ik kreeg wel een bewijs van ontvangst van 'het D66 Campagneteam'. Maar uit die hoek kreeg ik ook geen inhoudelijke reactie, wellicht omdat digitalisering bij het Campagneteam als randverschijnsel wordt beschouwd. De documenten van het Wetenschappelijk bureau van D66 (de Hans van Mierlo Stichting) over digitalisering zijn niet echt spannend voor het kiezersvolk. En dat terwijl digitalisering de sociale cohesie van de samenleving bevordert en de winstgevendheid van de economie verhoogt.

6. Verhoging effectiviteit & efficiëntie van de overheid

Eric van der Burg, de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, meldt op LinkedIn dat hij een start maakt naar een slagvaardige overheid. Veel grootspraak maar weinig concreetheid. Ik zie geen nuchtere, zakelijke aanpak vertaald naar een succesrijk programma. Ik zou graag wat tussenresultaten willen zien van Eric aangevuld met duidelijke KPI's. Ook zie ik hiervoor geen substantieel budget. Dit initiatief zal stranden in veel overleg en veel verslagen, zonder daadkracht en zonder concrete resultaten.

7. Over WIA/UWV

Het UWV is exemplarisch voor de hele rijksoverheid. Het WIA-drama zal groter worden dan het toeslagenschandaal. Dat de WIA te complex is, is mij nog steeds niet duidelijk gemaakt. Als tweevoudig oud-hoogleraar IT durf ik te stellen dat de WIA wellicht niet te complex is om door hoogwaardige IT te worden ondersteund. Ik heb veel programmatuur gezien waarmee probleemloos problemen worden opgelost die vele malen complexer waren dan de WIA. De WIA, maar ook andere UWV-processen worden ondersteund door slechte software: (1) foute software, (2) gebrekkige software, maar ook (3) ontbrekende software. Ook het keuringsproces door de UWV-artsen kan veel effectiever en efficiënter worden ondersteund met degelijke software.

8. Algemene observaties

Gedreven door de zucht naar politieke erkenning heeft Rob Jetten zich door Rianne Letschert laten verleiden tot samenwerking met Dilan Yeşilgöz, een politica wiens ego te groot is voor de Tweede Kamer. Als derde wiel aan de wagen probeert Henri Bontenbal de normen en waarden van Jan Peter Balkenende te revitaliseren.

Rob zelf lijkt digitaal ongeletterd, terwijl in het bedrijfsleven digitalisering wordt gezien als 'chefsache'. Rob vindt het ook totaal niet nodig naar IT-onderlegde burgers te luisteren.

Over de slechte informatiehuishouding binnen de overheid maakt de commissie Digitale Zaken zich niet meer druk. Zij heeft een nieuwe fascinatie gevonden in de IT-soevereiniteit.

9. Bevindingen

Zonder de vijf veranderprogramma's opgesomd in paragraaf 3, levert de digitalisering van de overheid geen rendement en wordt het een kwestie van doormodderen met het regeren van het land. Eigenlijk zou in een modern kabinet elke beslissing data-ondersteund moeten zijn.

Rob Jetten dan wel zijn secretariaat horen antwoord te geven op de legitieme vragen: (1) Wat is het percentage van bewindslieden met een echte bèta vooropleiding en (2) Wat is het percentage van ministers die voldoende digitaal geletterd zijn? Graag met voorbeelden.

10. Conclusie

Ik kan mij niet voorstellen dat het kabinet 'Jetten' zonder kleerscheuren Prinsjesdag bereikt. De miljoenennota wordt wellicht een Sinterklaaslijstje in plaats van een realistische begroting. In ieder geval geen begroting waar Nederland beter van wordt, maar een waar de VVD over kan opscheppen.

Het lijkt redelijk zeker dat het kabinet steeds meer last gaat krijgen van de IT-dwangbuis en de datachaos, die zij weigerde op te lossen. Ik herhaal daarom mijn vraag wie mag als schuldige worden aangekeken? De voorzitter van de Tweede Kamer die vergat de digitalisering nadrukkelijk op te nemen in de formatieopdracht of de laatste informateur die digitalisering niet prominent genoeg noemde in haar eindverslag of de formateur die de verantwoordelijkheid voor digitalisering verdeelde over EZ en BZK zonder aan te geven wie de echte eindverantwoordelijkheid heeft.

11. Aanbeveling

Het beste voor Nederland is dat Rob zo snel mogelijk de stekker uit dit kabinet gaat trekken en een echt zakenkabinet gaat adviseren met een gekozen minister president. Hij moet opschieten want Dilan Yeşilgöz heeft waarschijnlijk de reclameborden al in de grondverf staan om langs de snelwegen te etaleren 'D66 kan het echt niet!'.

12. Deze blog is een compilatie van enkele eerdere blogs.

Digitalisering Overheid: geen prioriteit in de informatiefase (8 januari 2026): <https://www.linkedin.com/pulse/digitalisering-overheid-geen-prioriteit-de-daan-rijsenbrij-gus7e>.

Rapport Rianne: opmaat voor digitaliseringsdrama's (2 februari 2026): <https://www.linkedin.com/pulse/rapport-rianne-opmaat-voor-digitaliseringsdramas-daan-rijsenbrij-phyre>

Digitalisering rijksoverheid blijft ondermaats (9 februari 2026): <https://www.linkedin.com/pulse/digitalisering-rijksoverheid-blijft-ondermaats-daan-rijsenbrij-jnyfe>

Open brief 'Digitalisering' aan Rob Jetten (22 februari 2026) <https://www.linkedin.com/pulse/open-brief-digitalisering-aan-rob-jetten-daan-rijsenbrij-ysute>.

PS bij 'Open brief over Digitalisering aan Rob Jetten (11 maart 2026): <https://www.linkedin.com/pulse/ps-bij-open-brief-over-digitalisering-aan-rob-jetten-daan-rijsenbrij-0vcje>.

Digitalisering: blinde vlek van Rob Jetten (19 maart 2026): <https://www.linkedin.com/pulse/digitalisering-de-blinde-vlek-van-rob-jette-daan-rijsenbrij-ejive>.

Naar een slagvaardige overheid (14 april 2026): <https://www.linkedin.com/pulse/naar-een-slagvaardige-overheid-daan-rijsenbrij-t8e2e>.

Open brief Hans Vijlbrief (21 mei 2026): <https://www.linkedin.com/pulse/open-brief-aan-hans-vijlbrief-minister-van-szw-daan-rijsenbrij-eucpe>.